

Ceres olika gestalter, nr. 22.. Ceres som handbollsklubb, i kuststaden Norrtälje. Ceres är också Kungl. Skogs- och Lantbruksakademins symbol, som du kan se längst ned till vänster på denna sida.

NYHETSREVIJ NR. 2 ÅR 2012

I NUMMER 2: Doktorandtjänst i agrarhistoria, kuster och norsk agrarhistoria

KSLA/ANH:s böcker i SOLMED-serien har även i år gått att köpa på bokrean. Fotografiet här intill visar [Laholms bokhande!](#) från årets rea. I skyltfönstret finns inte mindre än tre av våra titlar med. Vi har genom rean kunnat sälja såväl nyare som äldre titlar. Framförallt är det nätbokhandlarna som stått för en ökning i försäljningen. Eftersom vår utgivning är så pass specialiserad har det varit bra att exponeras gentemot så många intressenter som möjligt. Och bokrean innebär att många bokkonsumenter bläddrar igenom den ganska digra lista med historiska böcker som säljs över nätet.

När det gäller facklitteratur gläds vi också åt den nystartade tidskriften [Respons](#), en rescensionstidskrift för bland annat historisk litteratur som nu i dagarna kommit med sitt första nummer. Chefredaktör är Kay Glans, och senior editor är historikern Alf W Johansson.

Den 28 mars anordnade **KSLA** ett **seminarium** i en fråga som väl inte brukar vara den vanligaste utgångspunkten för akademien, nämligen om **landskapets skönhet**.

Utgångspunkten för seminariet var det senaste numret av KSLAT, nr 2, 2012, "Inte av bröd och brädor [alle-na](#)", författat av journalisten **Jenny**

Jewert. Hon tar bland annat upp konflikten mellan det sköna och en rationell produktion liksom till vem man skall överlämna beslutet att avgöra vad som är vackert, till landskapsarkitekten, naturvårdaren eller till agrarhistorikern.

I förra numret av Freja nämnde vi historikern **Harriet Ritvos** bok *Noble Cows and Hybrid Zebras*. Hon har även, i *The dawn of green. Manchester, Thirlmere, and modern environmentalism*, som utkom 2009 behandlat landskapets skönhet och de konflikter som uppstår med en modern industriproduktion. Exemplet hon följde var sjön Thirlmere i The Lake District och som Manchesters industrialister ville ta i anspråk som vattenreservoar. Hon behandlar i förkortad form ämnet i en artikel i Science [här](#).

NYTT FORSKNINGSPROJEKT OCH NEDDRAGNINGAR FÖR AGRARHISTORIA VID SLU

I förra numret av Freja betonade vi att agrarhistoria i jämförelse med många andra historiska ämnesinriktningar rör sig mellan både humanvetenskapliga och naturvetenskapliga frågeställningar. Och detta utgör ett särskilt gott skäl att skapa ett bra samarbete mellan humanister, samhällsvetare och naturvetare. Vi exemplifierade också detta med att man på

2012

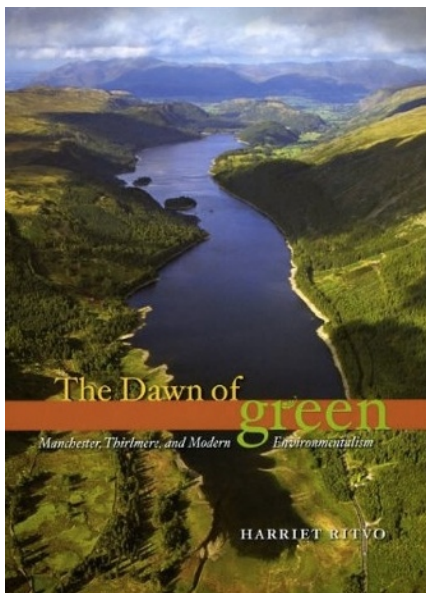
Bibliotekets öppettider: mån-ons 13-17; tors 13-19; fred stängt.
Telefon: 08-54547720; hemsida: www.kslab.ksla.se
Kontakta redaktören: per.eriksson@ksla.se
Ansvarig utgivare: Åke Barklund

vissa naturvetenskapligt inriktade universitet valt att ta fasta på behovet av att på ett mer systematiskt sätt ge historiska studier och forskning en plats. För svensk del framhöll vi Avdelningen för agrarhistoria vid SLU, Ultuna.

En glädjande nyhet i sammanhanget är det universitets- och vetenskapshistoriska projektet "SLU – i sektorns och vetenskapens tjänst" som nu dragit igång. Inom ramen för projektet utlyses en doktorandtjänst på 4 år. Här intill har vi saxat ur ansökan. En länk finns också till texten i sin [helhet](#).

Men allt är inte så bra för den agrarhistoriska utbildningen vid SLU, Ultuna. I ett pressmeddelande från avdelningen den första mars visar det sig nu att just det agrarhistoriska ämnet drabbats särskilt hårt i de neddragningar som SLU nyligen beslutat om till följd av besparingskrav på utbildningen från Landsbygdsdepartementet. **Framförallt kommer man inte kunna läsa agrarhistoria som enstaka kurs. I praktiken innebär detta att utbildningen halveras, skriver avdelningen. Det betyder också att inga studenter från andra universitet kan komplettera sin utbildning genom att läsa agrarhistoria.**

Det agrarhistoriska ämnet vid SLU startade sin verksamhet under 1980-talet, "då en grundkurs inrättades, till stor del till följd av studentpåtryckningar. Genom en donation av C F Lundströms stiftelse inrättades hösten 1994 en 5-årig professur som därefter övergick till en fast universitetsprofes-

UTLYSNING AV DOKTORRANTTJÄNST I AGRARHISTORIA VID SLU, ULTUNA

Avdelningen för agrarhistoria, SLU, söker en doktorand i forskarutbildningsämnet agrarhistoria.

SLU:S HISTORIA

Doktorandtjänsten kommer att ingå i det universitets- och vetenskapshistoriska projektet "SLU – i sektorns och vetenskapens tjänst". Syftet med projektet är att beskriva och analysera veterinärhögskolans, skogshögskolans och lantbrukshögskolans – sedermera SLU:s – utveckling från 1900-talets mitt fram till idag. Avhandlingen skall belysa SLU:s förhållande till det internationella forskarsamfundet. Den sökande uppmanas komma med idéer och uppslag kring forskningsfält som skulle kunna vara intressanta.

ANSTÄLLNINGSFORM

Anställning som doktorand i 4 år

VILL DU VETE MER?

Kontakta Per Lundin, postdoktor i agrarhistoria, Institutionen för ekonomi, per.lundin@slu.se, 018-67 17 64, eller Janken Myrdal, professor i agrarhistoria, Institutionen för ekonomi, janken.myrdal@slu.se, 018-67 16 62.

Du är välkommen att lämna in din ansökan senast 2012-04-16.

Se fullständig annons [HÄR](#)

sur. Ämnet fick då också ett lektorat och undervisningen byggdes ut med fortsättningskurser. Det utbildningspaket som byggdes upp är både unikt och täcker många viktiga behov. Årligen har hundratals studenter följt kurserna, bara senaste året var de närmare tvåhundra. Förutom SLU:s egna studenter har kurserna bland annat följts av handläggare inom bevarandesektorerna och av studenter på närbeliggande universitet. Många av dem har läst alla kurser. Det stora intresset förklaras bland annat av att agrarhistoria är ett av de få tvärvetenskapliga ämnen som griper över både humanvetenskap och naturvetenskap. Det finns också ett ökat intresse för historiens och de långa linjernas betydelse. Inom detta fält berör agrarhistoria genetiker, biologer, ekologer, historiker, arkeologer, etnologer, språkvetare m.fl. Ämnet har genom sin tvärvetenskapliga karaktär också fått en roll som exempel i den svenska forskningspolitiken. Dessutom har ämnet stor relevans för att utforska de biologiska naturresurserna och människans hållbara förvaltning av dessa, så som det formuleras i SLU:s

målsättning. Vi på Avdelningen för agrarhistoria har under senare år byggt upp en ansenlig och framgångsrik forskning, som fått uppskattning både från forskningsråd och inom SLU."

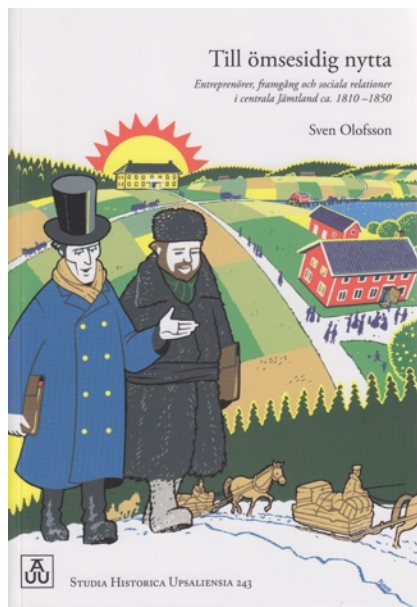
Från Frejas sida hoppas vi att dessa neddragningar är temporära.

KSLA FINANSIERAR AGRARHISTORIA

En av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens uppgifter är att dela ut [anslag och stipendier](#) till forskning. Akademien förvaltar ett flertal stiftelser där donatorerna angivit hur avkastningen ska användas. Gemensamt för stiftelserna är att de ska främja vetenskaplig forskning och utveckling inom den gröna sektorn. Medlen delas ut i form av forskningsanslag och stipendier/resestipendier. Storleken på de medel som delas ut är relativt blygsamma och räcker oftast till en pilotstudie eller till att starta upp ett större projekt.

I den senaste anslagsomgången vill vi lyfta fram två projekt och som har en agrarhistorisk koppling.

Dels **Ulrica Söderlind**, verksam vid den ekonomisk-historiska institutionen vid Stockholms univer-

sitet och som fått pengar till en mathistorisk studie. Ulrica Söderlind har fått medel ur **Stiftelsen Carl-Fredrik von Horns fond**, har som syfte att undersöka hur matens förvaring, beredning och förädling beskrivs perioden 1500–1800. Projektet behandlar med andra ord när det gäller matens behandling en förmoderna tid, innan moderna konserveringstyper och nya transportmedel för alltid kom att förändra våra matvanor. Ett syfte är dock att undersöka ifall det under den långa undersökningsperioden skedde några tekniska förändringar. Studien är en pilotstudie och skall ligga till grund för ett mer omfattande forskningsprojekt.

Ulrica Söderlind ingår även i det projekt om matens konservering som ANH arbetar med. Där är det den moderna konserveringen som står i fokus och perioden tar sin början i det tidiga 1800-talet. Ulrica kommer här att teckna en historisk bakgrund.

Dels **Inger Strömberg** och **Mattias Qviström**, båda forskare i landskapsarkitektur vid SLU i Alnarp, som kommer att studera trädgårdar. Också i Inger Strömbergs och Mattias Qviströms fall handlar det om en pilotstudie. De skall undersöka handelsträdgårdar och trädgårdsmästerier i Skåne, för att bättre undersöka de areella näringarna i städernas randområden. Syftet är att bättre pröva förutsättningarna för en mer

omfattande kunskapsuppbyggnad, eftersom det råder stor brist på detta område. Framför allt är det de stora handelsträdgårdarna som skall undersökas. Här är intresset inriktat på byggnader, mark, växter, liksom sociala nätverk. Syftet med studien är bland annat att undersöka vilka källor som finns att tillgå. En fråga som vi när det gäller den trädgårdshistoriska forskningen lyft upp tidigare här i Freja. Medel till denna studie kommer från **Stiftelsen Hugo och Emma Björkmans minnesfond**.

Men forskning som KSLA genom sina stiftelser varit med och finansierar startar inte bara utan blir också färdig. Vid avslutat projekt skall i vanlig ordning en rapport skickas in. I arbetet med sin avhandling *Till ömsesidig nytta*.

Entreprenörer, framgång och sociala relationer i centrala Jämtland ca 1810-1850, som utkom 2011, bidrog till exempel bland andra finansiärer **Stiftelsen Carl-Fredrik von Horns fond**.

Avhandlingen är ett bidrag till att på mikronivå förstå drivkrafterna bakom den omvandling som skedde på den svenska landsbygden under 1800-talets första hälft. Teoretiskt tar den utgångspunkt i en diskussion kring kopplingen mellan sociala relationer och entreprenörskap.

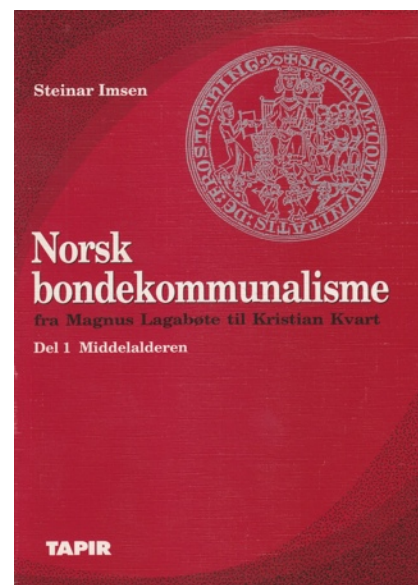
FORSKNING OM KUSTER

I och med utgivningen av *Fiske, jordbruk och klimat i Östersjöregionen under förmodern tid*, med redaktör **Sven Lilja** i år så avslutas ett ur agrarhistorisk synvinkel

intressant projekt. Projektet har haft namnet **Förmoderna kustmiljöer: Naturresurser, klimat och samhälle vid östersjökusten före 1800 - ett miljöhistoriskt projekt**. Projektet har varit förlagt vid Södertörns högskola och Sven Lilja har varit projektledare. Sedan starten 2004 har tre rapporter utkommit. De första två var *Människan anpassaren - människan överskridaren. Natur, bebyggelse och resursutnyttjande från sen järnålder till 1700-tal med särskild hänsyn till östra Mellansverige och Södermanlands kust* som utkom 2006 och *Leva vid Östersjöns kust: en antologi om naturförutsättningar och resursutnyttjande på båda sidor av Östersjön ca 800-1800* som utkom 2009. Alla rapporterna går att låna på biblioteket. De övriga projektdeltagarna har förutom Sven Lilja varit **Peter Norman, Mona Petersson, Johan Rönnyby** och **Bengt Windelhed**.

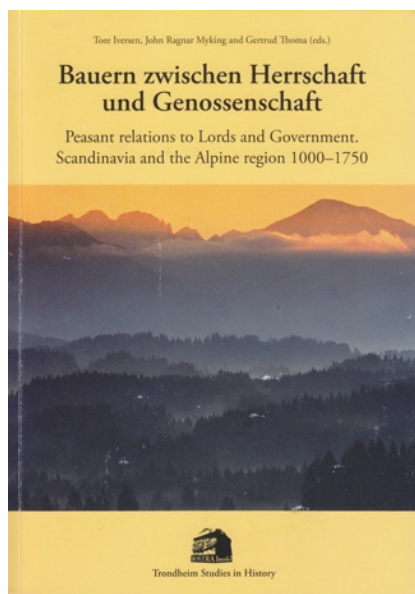
Projektdeltagarna har varit hemmahörande i flera ämnesområden, historia, geografi och arkeologi. Tematiskt har man inriktat sig på tre övergripande områden: *naturen, agrart* och *marint*.

Genom att just kustområden sätts i förgrunden så ändras delvis fokus från traditionell historia i och med att det är de naturliga förutsättningarna som bildar utgångspunkt för de studier som gjorts. Intressant är också att lyfta fram kusten mot bakgrund av att historien om Sverige i en mer

övergripande mening, trots sina långa kuststräckor, inte i huvudsak förknippats med kustnära ak-

tiviteter, som exempelvis fisket. Detta kan vara fallet för vissa regioner som exempelvis Bohuslän, men inte Sverige generellt.

En annan aspekt värd att notera och som utgör ett genomgående tema är hur intimt sammanvävd den agrara utvecklingen är med dess ekologiska förutsättningar, det vill säga hur nära miljöhistoria och agrarhistoria ligger varandra.

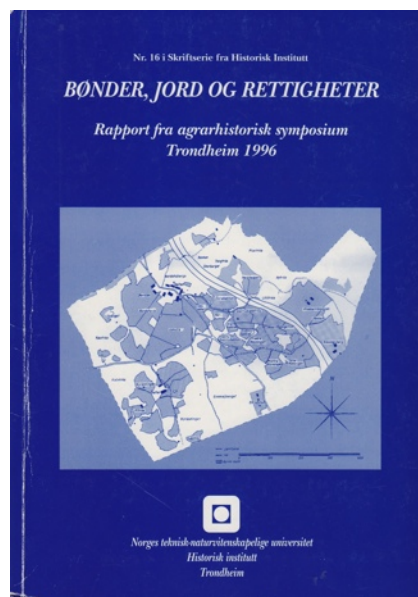
NORSK AGRARHISTORIA

Hur man tar sig an ett forskningsområde kan variera. Och ibland är det som att om tyngdpunkten förskjuts en smula från det invanda så kan det som i övrigt är ganska bekant gå ens näsa förbi. Detta har inneburit att biblioteket kanske inte tillräckligt uppmärksammat en del agrarhistoriska studier från vårt grannland Norge. Vilken förskjutning är det jag har i åtanke? Med en mycket grov generalisering skulle svensk agrarhistoria kunna beskrivas som att den har en relativ slagsida åt vad som kan föras till ekonomins område. Den behandlar ofta produktionen och hur marknaderna utvecklats och fungerat. Inte sällan har agrarhistoria skrivits av forskare hemmahörande på de ekonomisk-historiska institutionerna. Den norska agrarhistorien har i högre grad intresserat sig för sociala och äganderättsliga dimensioner och ofta med ett lokalhistoriskt fokus. Det i Norge starka lokalhistoriska intresset märks inte minst genom till exempel tidskrifter som *Heimen* och *Lokahistorisk magasin*.

Heimen finns att läsa i bibliotekets forskarrum.

En ytterligare indikation på den mer sociala inriktningen märks också genom att motsvarigheten till det svenska fembandsverket, *Norges landbrukshistorie*, som utkom i fyra band mellan år 2000 och 2002, hade en sociolog, **Reidar Almås**, som projektkoordinator. Liksom den svenska jordbrukshistorien i fem band så sammanfattades det norska flerbandsverket i ett engelskt enbandsverk, *Norwegian agricultural history*, under redaktörskap av Almås och **Brynjulv Gjerdåker**. I Sverige hade Janken Myrdal, som disputerade i just ekonomisk historia, motsvarande funktion.

Almås skrev också den fjärde delen, som behandlade den större delen av 1900-talet. En skillnad mellan Sverige och Norge är också att ämnet landsbygdssociologi är relativt starkt i Norge. Och för detta ämnes etablering och institutio-

nalisering har Reidar Almås spelat en avgörande roll. Almås startade 1982 **Norsk senter for bygdeforskning (NTNU)** i Dragvoll där han numera är "seniorrådgiver". Centret har en omfattande utgivning, också med flera historiska arbeten, som oftast kan laddas ned som pdf. Någon motsvarighet till detta finns inte i Sverige, där landsbygdssociologin inte fått något riktigt fotfäste eller genomslag, även om de så klart finns undantag.

Om den här frihandsskissen när det gäller skillnader mellan norsk och svensk agrarhistoria

stämmer återstår egentligen att undersöka. Men det går också att se ganska tydliga skillnader i hur det norska och det svenska jordbruket utvecklades och den roll jordbruket spelat i ekonomin och på en mer symbolisk nivå. I Sverige har jordbruket i mycket hög grad rationaliserats och arbetskraften flyttades i snabb takt över till industrin. Majoriteten av den mat som produceras i Sverige kommer från stora jordbruk. I Norge har övergången till ett modernt samhälle sett annorlunda ut. Till följd av i synnerhet geografien har inte motsvarande tendens när det gäller ett storskaligt jordbruk kommit till stånd. Någon industri motsvarande den svenska har heller inte utvecklats.

Vi har alltså kompletterat vår hylla med norsk agrarhistoria med ett antal titlar som har några år på nackaen, nämligen: **Steinar Im-sens** *Norsk bondekommunalisme. Fra Magnus Lagabøte til Kristian Kwart*, som utkom i två band 1990–1994; **John Ragnar Mykings** *Herre over andre si jord? Norske leigendingsvilkår i europeisk lys, 1500-1800*, som utkom 2005. Myking har även, tillsammans med **Tore Iversen** och **John Ragnar** varit redaktörer för *Land, lords and peasants. Peasants' right to control land in the Middle Ages and the early modern period – Norway, Scandinavia and the Alpine region. Report from a seminar in Trondheim*, som utkom 2005. Myking och Iversen var även tillsammans med **Gertrud Thoma** redaktörer för *Bauern zwischen Herrschaft und Genossenschaft. Peasant relations to lords and government*, utkommen 2007.

ANH:s nyhetsbrev ges ut av enheten för de areella näringarnas historia vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien. (ISSN 2000-6179)

Osignerade artiklar har skrivits av redaktören.

Om du vill prenumerera eller avamäla dig, kontakta redaktören: per.eriksson@ksla.se.

Ladda ned informationsbro-schyren om biblioteket [här](#).